

2014-10-17

Yrkesföreningen för
Budget- och skuldrådgivare i
kommunal tjänst

Socialdepartementet

Remissvar till Ds 2014:27 Ökat stöd för underhållsreglering

BUS - Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst är en yrkesförening för landets kommunalt anställda budget- och skuldrådgivare. Föreningen har ca 300 medlemmar vilket innebär att nästan alla av landets budget- och skuldrådgivare är medlemmar i föreningen. Vi är glada över att vi som remissinstans får möjligheten att delge våra synpunkter på utredarens förslag.

Allmänna synpunkter

Föreningen instämmer med att utökade informationsinsatser och stöd till särlevande föräldrar är bra.

Vi vill poängtera att som arbetsgruppen beskriver klarar de flesta att betala underhållsbidrag och i rätt ordning.

Vi budget- och skuldrådgivare träffar ofta föräldrar med skuldproblematik. Att ha en relativt bra inkomst är ingen garanti för att en förälder klarar av att betala underhåll i rätt ordning. Många skuldsatta har ingen samlad bild över sin ekonomiska situation och har svårt att förklara varför det är svårt att prioritera underhållet trots god inkomst.

Risken med att låta schabloner och referensvärden bli vägledande är att man inte tillräckligt tar hänsyn till föräldrarnas faktiska omständigheter när det gäller barns försörjning. Det blir mer fokus på barns kostnader än föräldrarnas inkomster och övriga utgifter.

7 Ansvar för information mm

Föreningen instämmer med att det är Försäkringskassan som är mest lämpad för information och frågor kring underhållsbidrag. Föreningen anser att det är viktigt att kommunens familjerättshandläggare och samtalsledare för samarbetssamtal tar upp ekonomiska frågor i samtalen. Vi ser dock en fara i att de inte kan svara på alla frågor som kommer upp i dessa samtal och att det därför kan bli ett hinder att ens fråga kring ekonomin. Vi anser att det är kommunernas Budget- och skuldrådgivare som har kompetens att rådgöra och vägleda i dessa frågor. Budget- och skuldrådgivarna har även god kompetens om Konsumentverkets levnadsberäkningar. Därför är det också till dem som familjerättshandläggarna och samtalsledarna ska rekommendera för en djupare analys av ekonomin.

Det är viktigt att belysa och uppmärksamma att för överskuldsatta personer krävs en helhetsgenomgång av den ekonomiska situationen för att föräldern ska ha en rimlig chans att betala i rätt ordning. Därmed inte sagt att underhåll till barnet inte skulle ha högsta prioritet vid beräkningen. Kan inte kvalificerad rådgivning erbjudas till överskuldsatta finns risk att de viktiga samtalen om barnets boende, umgänge och försörjning går förlorat. Det är inte helt ovanligt att vid en konfliktfylld situation den underhållsskyldige föräldern är tveksam till att underhållet

verkligen kommer att gå till barnets behov. Vid en sådan situation skulle en **budget- och skuldrådgivare** kunna vara behjälplig med att ta fram en **helhetssyn** på respektive förälders ekonomi.

Vi vill poängtera att som arbetsgruppen beskriver klarar de flesta att betala underhåll i rätt ordning men för att inte gå i fällan och göra luftplaner bör en kvalificerad ekonomisk genomgång **erbjudas** i samband med att underhållet har bestämts. **Budget- och skuldrådgivare** är en yrkesgrupp som skulle kunna bistå med denna hjälp.

8 Försäkringskassans uppdrag

Föreningen ställer sig positiv till att Försäkringskassan utökar informationen till föräldrar. Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är med tydlig information. En utarbetad informationsportal måste finnas innan ikraftträdandet med ett tillförlitligt beräkningsverktyg.

9 Incitament för förföräldrar att reglera underhåll utanför underhållsstödet

I utredningen påvisas att det finns starka incitament att finnas i underhållsstödssystemet för vissa bidragsskyldiga, s 43. Det ger en lägre kostnad för dessa personer. Det vi saknar i utredningen är just incitamenten för betalande föräldrar till att betala mer till sina barn. Genom förslaget skulle de krasst få en betalningsfri månad. Även om en avgift tas ut skulle det inte uppväga kostnaden. Om föräldrarna sedan är hänvisade till egna beräkningar, måste det vägas in, att det kommer vara många som kommer att hemlighålla dessa. Vem ska eller kan ifrågasätta beloppet om föräldrarna inte är ärliga med sina inkomster.

Enligt förslaget kommer boföräldern inte att få något stöd från samhällets sida den första månaden efter separationen. Detta kommer att bli tufft för den boförälder som har låg inkomst och inte har några sparade medel att klara hushållsekonomin den första tiden. Att inte Försäkringskassan kommer att vara mellanhand kan bli en otrygghet för de boföräldrar som inte litar på att den det civilrättsliga avtalet kommer att följas. För en ensamstående förälder kan det vara mycket viktigt att underhållet betalas på rätt dag och med rätt summa för att planeringen av hushållsekonomin ska fungera. Det måste finnas klara regler och vara enkelt för boföräldern att anmäla och få samhällets stöd om avtalet inte följs.

En expeditionsavgift om 1 000 kr/förälder kommer även det att missgynna de minst bemedlade. En sådan pass hög avgift kan komma att bli kännbart ut ett barnperspektiv. Först en betalningsfri månad och sedan en avgift – för att få in pengar för att klara barnens behov. Det kommer att krävas en hel del aktiv handling och kunskap av boföräldern i de fall där det är konfliktfyllda relationer.

Det som saknas i utredningen är konsekvenser av avgiften för de med försörjningsstöd och för de med löneutmätning. Kan man bli friad från avgift om inkomsten är för låg eller ska socialtjänsten/kommunen stå för avgiften och kan man få godkänt avgiften vid löneutmätning?

En reflektion är att det är föräldrarnas sammanlagda inkomster som kommer att avgöra hur stort underhållsbidraget kommer att bli. Vid förändringar i inkomsten hos respektive förälder kommer också underhållet att behöva räknas om. Idag är boföräldern garanterad 1273 kr/månad oavsett inkomst, men om förslaget går igenom kan det finnas anledning att räkna om vid fler tillfällen vartefter inkomster och försörjningsbörda ändras. Det kommer med stor sannolikhet att behövas klara regler för hur ofta stödet ska kunna räknas om för att inte bli för krångligt och problemskapande.

En annan reflektion är att det kan bli ekonomiskt svårt för boföräldern om den bidragsskyldige betalar bidraget direkt till barnet. Här behövs det också klara regler för hur och vem bidraget ska

betalas till. Det kan bli ojämnt i en familj med särkullsbarn om olika bidrag utgår direkt till respektive barn. Bakgrunden till att underhållsstöd infördes var ju att minska de ekonomiska skillnaderna. Idag betalas underhållsstödet från Försäkringskassan direkt till boföräldern fram till barnet är 18 år. Därefter får barnet söka underhållet själv om hen uppfyller kravet. Med det nya förslaget skulle det vara möjligt att sätta in underhållsbidraget på barnets konto och därmed ha fullgjort sitt åtagande. Här behövs strikta regler och stöd från samhällets sida för att barnets alla behov ska kunna tillgodoses.

Det är också viktigt att den bidragsskyldige föräldern får tillgodoräkna sig umgänge och umgängesresor vid beräkningen av bidraget. Förslaget är ju att slopa umgängesavdraget och det är ju i linje med att bidraget bestäms av föräldrarna själva utan Försäkringskassans förmedling.

11 Konsekvenser för enskilda

Föreningen ser det som positivt att många barn förmodligen skulle kunna få mer i underhåll genom underhållsbidrag. En stor grupp som är viktig att nämna och som utredaren inte har tagit upp är de föräldrar som har pågående löneutmätning genom Kronofogdemyndigheten. Som utredningsförfarandet är idag skulle ett ökat underhållsbidrag leda till att boföräldern får ett utökat utmätningsbelopp på motsvarande höjning. Det innebär att höjningen går till betalning av boföräldern skulder och inte till barnet. Detta kan i sin tur även leda till att föräldrar som betalar ett utökat underhållsbidrag blir mindre benägna att hjälpa till med större kostnader för barnet som t ex cykel eller vinterkläder. Det är inte ett obetydligt antal barn det handlar om och måste därför verkligen tas med i beräkningarna.

Ytterligare synpunkter

De betalningsskyldiga föräldrarna som av olika skäl har hamnat efter med betalningen av det löpande underhållsstödet har idag i stort sett ingen möjlighet att betala i rätt ordning och komma ikapp med betalningen. Det gäller de som har hamnat hos Kronofogdemyndigheten och sedan vill försöka betala ikapp. I många fall handlar det om många år till dess att försörjningsskyldigheten upphör och kan man inte hitta lösningar får det negativa konsekvenser för både barn och föräldrar. Därför är det viktigt att föräldrarna i ett tidigt stadium får information om att underhåll får räknas med som en godtagbar utgift. Andra statliga fordringar kan också göra att det blir problematiskt med betalningarna, t.ex. studiestödsavgifter.

Givetvis så behövs det generella regler och bestämmelser för ett så stort ämne som underhållsreglering. Samtidigt finns det många utsatta människor som av olika situationer och händelser kan bli drabbade negativt om det inte finns möjlighet att ta hänsyn till särskilda skäl. Detta har vi som arbetar med Budget- och skuldrådgivning flertal exempel på och uppmanar därför till att det ska finnas möjlighet till undantag i de fall som behövs.

BUS -Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst.

Styrelsen genom

Lena Björngreen
Regionsansvarig Syd

Marie Magnusson
Vice ordförande/Sekreterare

Yrkesföreningen för Budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst